

Groeipunt 9: Moed

(Deze preek is oorspronkelijk gehouden in een dienst waarin jongeren belijdenis aflegden van hun geloof)

Filippenzen 1:6:

Ik ben ervan overtuigd dat Hij die dit goede werk bij u begonnen is, het ook zal voltooien op de dag van Christus Jezus.

Jullie hebben zonet openbaar belijdenis afgelegd van jullie geloof. Daar is een hele geschiedenis aan vooraf gegaan. Jullie ouders hebben je voorgelezen uit de kinderbijbel en later uit de Bijbel. Ze hebben met je gebeden. Na enkele jaren hebben ze je meegenomen naar de kerk. Ook hebben ze je naar de basisschool gestuurd, waar dagelijks uit de Bijbel werd verteld; daarna hebben ze je naar catechisatie laten gaan. En tijdens het opgroeien werden jullie al meer zelf actief: je ging uit de Bijbel lezen en bidden; ook werd het jullie keus om naar de kerk te gaan en ten slotte naar de belijdeniscatechisatie.

Nu zou ik kunnen zeggen: als kroon op deze voorgeschiedenis en op jullie eigen inzet hebben jullie vandaag belijdenis gedaan. De kerk kan jullie daarom voorhouden: 'We zijn blij met jullie en ook trots dat jullie deze stap hebben gezet.' Maar de tekst maakt ons duidelijk dat we over jullie meer moeten zeggen, want uiteindelijk is het God die jullie deze weg naar belijdenis doen heeft laten lopen.

Ook bij de christenen in Filippi was Gods inzet beslissend. Het is waar, tijdens hun bekeringsproces waren allerlei mensen actief: Paulus heeft het evangelie onder hen uitgedragen en zij hebben zelf dit evangelie op zich laten inwerken. Maar uiteindelijk heeft God door de kracht van zijn Geest hun hart voor het evangelie geopend, zodat zij Christus als hun redder en Heer gingen erkennen. Hierdoor raakten ze betrokken bij het werk van Paulus en gingen ze hem zelfs financieel ondersteunen, zodat hij z'n werk ongestoord kon verrichten. De apostel is dan ook enthousiast over Gods werk in hen.

En nu kijk ik weer naar jullie. Natuurlijk, jullie ouders zijn actief geweest. Maar op het moment dat jullie naar je ouders luisterden, luisterden jullie in feite naar de stem van God: Hij maakte jullie vertrouwd met zijn Woord. En uiteraard waren jullie het zelf die gingen nadenken en je het evangelie gingen eigen maken; er was dus tijdens je geloofsontwikkeling een psychologisch proces in jullie gaande. Maar tegelijk geldt dat de Heilige Geest op jullie inwerkte.

Als we het hebben over jullie belijdenis-doen, moeten we dus niet alleen naar de buitenkant kijken. Dan zijn we oppervlakkig bezig en zouden we in deze trant peptalk kunnen gebruiken: 'Jullie hebben het gemaakt en jullie zullen het verder vast ook wel maken!' Nee, we moeten op de binnenkant van alles letten. En dan zien we God, de Geest van Christus. Zij zijn de bron van jullie geloof, de motor die jullie telkens in beweging zet.

Daarom kan 'moed' het thema van de preek zijn. Toegegeven, dit woord komt in de tekst niet voor. Daarin wordt wel aangegeven dat we voor ons christen zijn op Gods inzet kunnen vertrouwen. Nu dit zo is, hebben we als christen alle reden vol goede moed te zijn.

1 Moed houden kan omdat God trouw is

Typerend voor God is dat Hij geen half werk doet: wat Hij begonnen is, houdt Hij in stand. Dat geldt allereerst voor de geschiedenis. Die is begonnen met het paradijs: een prachtig oord, waar de eerste mensen in volmaakte harmonie leefden met God, met elkaar en met de wereld om hen heen. Maar helaas is daar de klad in gekomen. De mens is God ontrouw geworden. En wat heeft God toen gedaan? Heeft Hij de moed opgegeven: 'Het wordt toch niks meer, Ik maak er een eind aan'? Nee, God heeft er niet in berust dat het paradijs verleden tijd werd. Hij heeft de mensheid op weg gezet naar een nieuw paradijs op een vernieuwde aarde. Want al in het paradijs heeft Hij iemand beloofd die de kop van de slang zou verbrijzelen, zoals in Genesis 3 staat. En wij weten dat God daarmee sprak over zijn Zoon, Christus, die onze schuld op zich zou nemen en de duivel met heel de macht van het kwaad zou uitschakelen. Daarmee heeft God uitzicht gegeven in onze geschiedenis. Dit bewijst: God laat de dingen niet lopen als ze verkeerd gaan. Hij is trouw aan wat Hij in de geschiedenis is begonnen.

Dit is voor ons nog eens extra duidelijk omdat wij kunnen terugkijken op Christus' lijden, sterven en opstaan. Door zijn plaatsvervangende werk heeft Hij een beslissende stap gezet op weg naar de vernieuwing van alles. Het wachten is nu op zijn terugkeer. Gelovend in Christus kunnen we er zeker van zijn: God is trouw aan zijn oorspronkelijke plan en aan zijn beloften over de nieuwe wereld. Dat kan ons moed geven in een wereld waarin haast uitsluitend ontmoedigende ontwikkelingen gaande zijn. Ook al lijkt het soms dat we ons als mensheid op een doodlopende weg bevinden, dank zij Gods trouw kunnen we er zeker van zijn: we bevinden ons op een doorgaande route naar Gods toekomst. Moed is daarom passend voor christenen. Niet omdat ze oppervlakkige optimisten zijn die alleen maar het positieve willen zien, maar omdat ze zich, heel realistisch, optrekken aan wat God heeft beloofd.

Dat God geen half werk doet maar in stand houdt wat Hij begonnen is, geldt ook voor jullie geloof.

Zoals gezegd zijn jullie ouders en jullie zelf actief geweest bij jullie geloofsontwikkeling. Maar uiteindelijk heeft God jullie geloof opgestart. Hij heeft met zijn Geest heel wat in jullie geïnvesteerd. Door zijn invloed zijn jullie veranderd: Christus zet zijn stempel op jullie leven.

Daar blijft het niet bij. God kan namelijk niet accepteren dat dit geloof van jullie zou verwaaien of verbleken. Hij houdt het in stand, want Hij wil jullie op weg houden naar de dag van Jezus Christus. De reis daarheen is lang niet altijd makkelijk. Je geloof kan op allerlei manier aangevochten worden. Ga je alleen af op je spankracht, dan wordt alles twijfelachtig. Maar met Gods hulp kun je moed houden, want Hij is trouw aan het project dat Hij met jou is begonnen.

Typerend voor God is ook dat Hij optimaal maakt waarmee Hij begonnen is. Dat geldt weer allereerst voor de geschiedenis. Het verloop daarvan is geen cirkel, zodat we uiteindelijk niks opschieten maar weer bij het startpunt uitkomen. Er komt wel een nieuw paradijs, maar blijkens de Bijbel op een hoger niveau. Openbaring 21 eindigt immers niet met een hof maar met een hofstád. Hoe we ons dat precies moeten voorstellen weten we niet, maar zoveel is duidelijk: ondanks alle ellende in de geschiedenis blijkt aan het einde dat God verder is gekomen. Hij maakt alles perfect.

Alleen is het belangrijk om te weten: dat sublieme einde ligt niet in het verlengde van onze geschiedenis. Daarvoor is de macht van het kwaad te sterk. Het is dan ook niet realistisch te denken dat wij alle problemen waarmee wij tegenwoordig zitten uiteindelijk kunnen en zullen overwinnen. Bij alle vooruitgang die er inderdaad is, blijven we altijd op grenzen stuiten, onze onmacht en onze onwil. Toch hoeft ons dat niet moedeloos te maken. Het optimale komt, maar pas als Christus is teruggekeerd. Vanaf die dag wordt het fantastisch. Daarom kunnen christenen vol goede moed zijn, ondanks alle zorgelijke ontwikkelingen op het gebied van de politiek en het klimaat.

Dat God optimaal maakt waarmee Hij begonnen is geldt ook voor jullie geloof. In zekere zin kun je hoog opgeven van je geloof, want het is niet niks: je laat je niet meer allereerst door jezelf leiden maar erkent Christus als je Heer. Door je geloof zit je dus anders in elkaar dan je van een mens kunt verwachten. Paulus typeert de gelovigen om die verandering bij hen zelfs als een nieuwe schepping (2 Korintiërs 5:17).

Intussen is het een feit: dat geloof van jullie is maar beperkt. Er zit bij jullie en trouwens bij alle gelovigen nog heel wat onkunde, twijfel, ongeloof zelfs. In je innerlijk werken tegenkrachten, die de invloed van de Geest in je proberen in te perken of zelfs uit te schakelen. Door dit alles kan je geloof onder druk komen te staan. Daarom kun je tegen belijdenis-catechisanten zeggen: 'Je ja-woord is een mijlpaal (je hebt iets bereikt) maar geen eindpunt (je hebt nog een hele weg te gaan).' Ofwel: het is niet een zaak van 'eens en voor altijd' maar van groei.

Je moet daarom niet bij dit moment stilstaan maar in de loop van je leven verder komen. Daar hoort om zo te zeggen permanente educatie bij en eveneens de bereidheid om je groei te bevechten. Niet voor niets gebruikt Paulus in Efeziërs 6:11-17 het beeld dat we 'de wapenrusting van God' moeten aantrekken om zo 'stand te kunnen houden tegen de listen van de duivel.' Het valt dus niet mee om het ja-woord van de belijdenisdag waar te maken. Was het dan niet overmoedig om met stelligheid 'ja' te zeggen? Inderdaad, als jullie alleen aangewezen waren op jullie mogelijkheden en vooral onmogelijkheden. Maar gelet op God is jullie ja-woord een kwestie van gepaste moed.

In de tekst staat namelijk dat God het beperkte van jullie geloof tot volmaaktheid wil brengen. Die actie van God is een levenslang proces. Daarbij laat Hij de gebeurtenissen van ons leven een vormende rol spelen. Zo ervaren oudere gelovigen dat ook: door wat ze in de loop van de tijd meegemaakt en geleerd hebben, is het geloof dat nu bij hen werkzaam is anders – vaak rijker, met meer diepgang - dan het geloof uit hun jeugd.

En als Christus terug is, laat God ons geloof uitgroeien tot het optimale. In die tijd zullen we immers uit ons graf opstaan (als we intussen overleden zijn) en dan worden we, zoals in 1 Korintiërs 15:44-49 staat, geestelijke mensen, dus mensen, op wie de Heilige Geest zijn stempel gezet heeft. Dan komt er een einde aan allerlei hinderlijke beperkingen. Lichamelijk, psychisch maar ook qua christen-zijn zullen we dan 100% zijn. Vanaf dat moment is ons geloof overgegaan in aanschouwen: er is geen onkunde. geen twijfel meer, maar we worden doorgloed van onze liefde voor God.

Daarom kan het thema van de preek 'Moed' zijn, want: God is trouw! Op jullie, als jonge belijdende leden, zal ongetwijfeld van alles afkomen. Dat zou je onzeker kunnen maken: 'Hoe loopt het met mij als gelovige af?' Het antwoord kan duidelijk zijn: 'God heeft jullie aan de start gezet? Hij zal jullie dan ook naar de finish brengen.'

Jullie zijn dus niet overgeleverd aan jullie eigen kracht. En dat is maar goed ook, want mensen zijn zo veranderlijk en kwetsbaar als wat. Daardoor gaan we zomaar onderuit, ook in ons geloof. Daarom hebben jullie zonet, na jullie ja-woord een zegen meegekregen.

Laat ik de beide versies doorgeven die in het gereformeerd kerkboek van 2017 staan:

God, de bron van alle genade, heeft je geroepen om in Christus Jezus deel te krijgen aan zijn eeuwige luister. God zal je sterk en krachtig maken, zodat je staande zult blijven en niet meer zult wankelen. Hem komt de macht toe, voor eeuwig.

(1 Petrus 5:10-11) Of:

Moge de God van de vrede, die onze Heer Jezus, de machtige herder van de schapen, door het bloed van het eeuwig verbond uit de wereld van de doden heeft weggeleid, je toerusten met al het goede, zodat je zijn wil kunt doen. Moge Hij in ons datgene tot stand brengen wat Hem welgevallig is door Jezus Christus, aan wie de eer toekomt, tot in alle eeuwigheid.

(Hebreeën 13:20-21)

Deze zegen is een wezenlijk element bij het belijdenis-doen. Want daarmee worden jullie ermee bevoegd dat God er is met zijn trouw. Hij doet geen half werk en maakt alles optimaal.

Om die reden kan Paulus met hartstocht praten over het goede werk dat God bij de Filippenzen begonnen is. En wij als gemeente kunnen blij zijn met wat God in jullie begonnen is, het geloof zoals dit in je hart zit en zichtbaar wordt in je gedrag. Dat goede werk in jullie zal God afmaken tot en met Christus' terugkeer.

Er zullen momenten zijn dat je je onzeker, angstig, verdrietig of zelfs wanhopig voelt. Dan is het goed jezelf tot de orde te roepen: 'Ja maar, God is er. Laat ik toch op Hem vertrouwen.' En dan kun je weer moed houden: vanwege zijn trouw laat Hij het werk van zijn handen niet lopen.

2 Moed houden kan als jij ook trouw bent

Alleen, er is een probleem, want er zijn ook kerkverlaters. Misschien is het nog maar een paar jaar geleden dat ze belijdenis hebben gedaan, maar opeens blijkt dat ze het niet meer zien zitten. Dat kan tijdelijk zijn, maar soms helaas ook blijvend, voor zover wij dat kunnen beoordelen. Zo'n afscheid van geloof en kerk is toch in strijd met het eerste punt, de trouw van God? Hoe zit dat?

Ik denk dat je het anders moet zeggen. Het eerste punt over Gods trouw maakt duidelijk: als er iets fout gaat met het geloof van mensen, ligt het niet aan God. Hij van zijn kant is er juist op gespist om geen half werk te doen, maar om het geloof in stand te houden en optimaal te laten worden.

Blijkbaar is er ook nog een andere kant. Het is waar, die komt in de tekst niet aan de orde maar wel in de rest van Paulus' brief aan de Filippenzen. Daar wil ik nu bijilstaan. Dat betreft de opdracht voor jullie om zelf ook trouw te zijn.

Om op deze opdracht zicht te krijgen kunnen we terecht bij wat Paulus in Filippenzen 2 en 3 zegt.

In 2:13 staat: 'Het is God die zowel het willen als het handelen bij u teweegbrengt.' Dat klopt met mijn eerste punt: 'God is de bron van je geloof en Hij is trouw.' Dat kan rust geven en je ontspannen maken, juist als er allerlei moeilijkheden op je af komen en je je onder druk voelt staan. Je mag je gedragen weten door God. Dat staat ook in 3:12, waar Paulus zegt dat hij door Christus gegrepen is, namelijk toen hij op weg was naar Damascus.

Deze goddelijke actie betekent niet dat je je armen over elkaar kunt doen en in slaap kunt vallen omdat God verantwoordelijk is. Nee, zegt Paulus in 2:12: 'Blijf u inspannen voor uw redding.' De eigen inzet is dus onmisbaar. Daarom wijst Paulus er in 3:12 op: 'Niet dat ik alles al bereikt heb of al volmaakt ben. Maar ik streef er vurig naar het te grijpen' (Willibrordvertaling).

Laat ik een beeld gebruiken. Als de elektriciteitsvoorziening z'n werk goed doet, staat op het stopcontact constant stroom. Maar wanneer heb je als gebruiker daar profijt van? Alleen als je op dat stopcontact aangesloten bent. Je moet dus de stekker van je apparatuur erin doen. Zit de stekker er niet in, dan werken je apparaten niet.

Dat is hier ook zo. God staat als het ware garant dat er stroom is, want Hij is trouw: Hij doet geen half werk maar laat je geloof uitgroeien tot het optimale. Maar dan zegt God wel tegen ons: 'Blijf alsjeblieft verbonden met Mij; anders merk je niks van mijn trouw. Dan profiteer je er niet van dat Ik mij voor mijn kinderen inzet en hen wil meenemen naar mijn toekomst.'

Dat betekent dus een opdracht voor jullie. Het is waar, belijdenis doen is een belangrijk moment. Je zegt publiek 'ja' tegen God. Maar dat is geen eindpunt, in deze trant: eens bekeerd, altijd bekeerd, of: als je je keus maar gemaakt hebt, zit het wel goed. Nee, het zit niet automatisch goed. Je geloof is en blijft kwetsbaar. Vandaar ook die zegen. Maar dat betekent meteen: met dat je belijdenis doet neem je een inspanningsverplichting op je. Daar bedoel ik dit mee: je belooft dat je je er ook voor zult inzetten, Je zegt toe: 'Ik vecht ervoor om bij God te blijven, om verbonden te zijn met Christus.'

Er zijn wel doopleden die voor deze opdracht terugschrikken en mede daarom zeggen: 'Belijdenis doen? Dat doe ik wel als ik eraan toe ben. Mij voor m'n geloof inzetten? Die tijd komt nog wel.' Maar je weet helemaal niet hoeveel tijd je nog krijgt. Ook kun je het gewoon niet maken die actie van jou op de lange baan te schuiven. Belijdenis doen is immers dat je openlijk verklaart dat je Gods geschenken aan jou wilt aanpakken. Het zou toch de ondankbaarheid ten top zijn als je zou zeggen: 'Daar heb ik voorlopig geen zin in.' Op ons allemaal wordt telkens aandrang uitgeoefend om hier en nu voor God te kiezen. Dat betekent aldoor opnieuw: wees trouw in het bidden, in het lezen, in de kerkgang; blijf je aan de bijbelse normen en waarden houden.

Toegegeven, bij jezelf krijg je altijd weer te maken met weerstanden. Dat is ook zo met een stekker: er kan corrosie zitten op de poten van die stekker, waardoor die minder goed werkt. Of er zitten schroefjes los, waardoor het ding niet optimaal contact maakt. Maar zolang je hem maar in het stopcontact hebt, krijg je stroom.

Zo ook hier. Best kans dat je christen-zijn op allerlei momenten geen schoonheidsprijs verdient. Misschien ben je zelfs ontrouw aan God. Misschien vraag je je dan onzeker af: 'Hoe kijkt God nu naar mij?' Blijf hierin niet berusten maar roep jezelf tot de orde: 'Ik ga God toch zeker niet de rug toekeren? Ik neem mijn verantwoordelijkheid!' Dat betekent dat je je telkens openstelt voor God en zijn Woord. Je wilt dat dit Woord niet alleen invloed heeft op je hoofd, maar ook je hart bereikt en je gedrag beïnvloedt. En dan zul je het ervaren dat God je vasthoudt en je meeneemt naar zijn toekomst.

1-2 Slot

Om beide punten van m'n preek duidelijk te maken lijkt mij dit een bruikbaar beeld: je staat voor de smalle poort van het koninkrijk. Boven die poort staat: 'Strijd om in te gaan.' Je wurmt je naar binnen, kijkt tevreden over je inzet terug, maar dan lees je op de binnenkant van die poort: 'God heeft je inzet bewerkt.'

Daarmee is alles gezegd. Er komt een dubbele aansporing op ons af: neem voortdurend je verantwoordelijkheid als kind van God, en: vertrouw met heel je hart op God met zijn trouw! Dan kun je vol goede moed zijn: het komt helemaal goed.